

**Пустова Тетяна Володимирівна,
Рудницька Неля Юріївна**
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Проблема взаємозв'язку людини з природою не нова, вона мала місце завжди. Але в даний час, екологічна проблема взаємодії людини і природи, а також впливу людського суспільства на навколишнє середовище стала дуже гострою і прийняла величезних масштабів. Планету може врятувати лише діяльність людей, що здійснюються на основі глибокого розуміння законів природи, облік численних взаємодій в природних спільнотах, усвідомлення того, що людина – це всього лише частина природи [2].

Сучасні масштаби екологічних змін створюють реальну загрозу життю людей, тому навчально-виховна діяльність школи має бути спрямована на виховання екологічної культури учнів, щоб вирросло покоління, яке охоронятиме довкілля. Виходячи з актуальності означеної проблеми, виникла потреба в екологічному вихованні учнів

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні системи педагогічних умов для забезпечення екологічного виховання молодших школярів у процесі навчальної діяльності.

Проблема взаємовідношення людини і природи була предметом вивчення багатьох мислителів різних областей наукового знання минулого і сучасності. Ще в XVII столітті Я.А. Коменський звернув увагу на природовідповідність всіх речей, тобто на те, що всі процеси в

людському суспільстві протікають подібно процесам природи. Коменський стверджував, що природа розвивається за певними законами, а людина – це частина природи, отже, в своєму розвитку людина підкоряється тим же загальним закономірностям природи .

Відтак вчені виявили, що свідоме й бережливе ставлення до природи слід формувати з дитинства у сім'ї та школі, за умови активного формування екологічної культури й накопичення систематичних знань у цій галузі. Екологічне навчання і виховання – це психолого-педагогічний процес, спрямований на формування в людини знань наукових основ природокористування, необхідних переконань і практичних навичок, певної орієнтації та активної життєвої позиції в галузі охорони, збереження і примноження природних ресурсів.

Молодший шкільний вік сприятливий для розвитку в учнів основ екологічної культури. Самою природою обумовлено соціальне призначення дитинства – адаптація дитини до природи і суспільства, здатність брати відповідальність за свої вчинки перед людьми, рослинним і тваринним світом. Початкова школа дає можливість сформувати пізнавальний потенціал екологічних знань для подальшої бази вивчення природничо-математичного циклу, виховувати особистість, яка усвідомлює місце людини у довіллі, через ознайомлення з рослинним і тваринним світом, розкриття взаємозв'язків і взаємозалежностей у природі, вивчення та дослідження куточків рідного краю [1].

Ми провели експериментальне дослідження для виявлення екологічної свідомості та рівня екологічної культури в молодших школярів. У проведенні експерименту брали участь учні 4-Б класу Житомирської ЗОШ № 5, результати свідчать про те, що у більшості учнів (75%) рівень екологічної вихованості досить високий, у незначній частини (20%) середній рівень і у декількох учнів (5%) низький рівень екологічної вихованості. Більшість дітей усвідомлює свою приналежність до природи, розуміє необхідність допомагати і захищати навколишній світ. Проте є і такі, котрі недостатньо усвідомлюють вирішальне значення природи в своєму житті і житті усього людства. В ході проведення діагностики, усі діти охоче поставилися до запропонованих завдань, їм були досить цікаво відповідати на запитання. Після обробки результатів, я дійшла висновку, що навчально-виховний процес має недостатньо умов для ефективного здійснення екологічного виховання. Розвиток екологічних почуттів та екологічної культури досягається лише в деякій мірі на уроках «Природознавства» та « Я і Україна». Поза школою дітям не пропонується ніяких завдань для розвитку екологічної свідомості, тобто батьки не беруть достатньої участі в розвитку екологічних почуттів дітей. Таким чином, для забезпечення ефективності екологічного виховання необхідно дотримання ряду умов, без яких воно взагалі не можливий, таких як:

- ✓ зв'язок з життям ;
- ✓ різноманіття форм екологічного виховання ;
- ✓ практичної спрямованості у формуванні екологічної культури молодших школярів ;
- ✓ взаємодія сім'ї і школи ;
- ✓ зв'язок шкільної і позашкільної діяльності ;

В процесі екологічного виховання учні мають набути знань про навколишнє середовище, його захист для збереження гармонії, краси, навчитися охороняти природу.

Отже, *екологічна культура* – складова частина світової культури, якій властиве глибоке і загальне усвідомлення важливості сучасних екологічних проблем у житті і майбутньому розвитку людства. Свідоме засвоєння й оволодіння екологічною культурою має розпочинатися ще з дитинства, одночасно з засвоєння положень загальної культури.

Список використаної літератури

1. Варакута О. Формування природничих понять в учнів початкових класів // Початкова школа. – 1999. – № 5. – С. 20.
2. Іванова О. Формування екологічної культури // Початкова школа. – 1998. – № 8. – С. 40–42.